

КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»
Протокол від 18.12.2025 №5

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»
Наталія ЧЕПУРНА
Наказ від 26.12.2025 № 127

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних працівників академічних ліцеїв
**«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ ДЛЯ
ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ «КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ»**

Розробники: Комунальний навчальний заклад «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради» (Сотула О. В., к.е.н., доцент, завідувач кафедри психологічної та економічної освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»)

Напрямок підвищення кваліфікації: реалізація державного стандарту профільної середньої освіти педагогічними працівниками, які викладають навчальні предмети/ інтегровані курси (у тому числі вибіркові освітні компоненти) у профільній школі.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які беруть участь у реалізації Державного стандарту профільної середньої освіти «Старша профільна школа: нові підходи та інструменти для вчителів» (наказ МОН від 04.11.2025 № 1452).

Термін дії програми: з 26.12.2025 до 26.12.2030 року.

Рецензенти:

Олена Кравченко, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу ННІ економіки і права Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Марина Ластівка, консультант комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Черкаської міської ради, учитель фінансової грамотності Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 15 Черкаської міської ради Черкаської області.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми підвищення кваліфікації для педагогічних працівників зумовлена комплексом соціально-економічних та освітніх чинників. У сучасному світі споживання перестало бути лише процесом купівлі товарів. Це складний механізм управління особистими ресурсами. Вчитель має навчити учнів протидіяти агресивному маркетингу, уникати кредитних пасток та грамотно планувати бюджет. Без професійної підготовки педагога неможливо сформулювати в молоді навички раціональної економічної поведінки, що є фундаментом добробуту держави.

Відповідно до Державного стандарту профільної середньої освіти, підприємливість і фінансова грамотність є однією з ключових компетентностей. Педагог має навчити учнів приймати відповідальні рішення, розуміти функціонування економіки та захищати свої права.

Сучасна парадигма освіти вимагає переходу від моделі надмірного споживання до відповідального. Курс допомагає вчителю опанувати методики викладання тем екологічного сліду, сортування відходів та свідомого вибору товарів, що відповідає глобальним цілям сталого розвитку ООН.

Культура споживання тісно пов'язана з психологією. Феномени «демонстративного споживання», вплив інфлюенсерів та соціальний тиск часто призводять до стресу серед підлітків. Навчений педагог допоможе учням розвинути критичне мислення, навчить відрізняти нав'язані потреби від реальних, що сприятиме збереженню ментального здоров'я молоді.

Програму розроблено з урахуванням законів України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами), «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX (зі змінами); Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 (зі змінами)); професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225); Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р зі змінами); Державного стандарту профільної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 №851); Типової освітньої програми для 10-12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.05.2025 № 765, зі змінами, внесеними відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 19.06.2025 № 884); Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї) (наказ Міністерства освіти і науки України від 10.10.2024 № 1451), Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року (схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.08.2022 р. № 752-р) тощо.

Цільова група: вчителі курсу «Культура споживання», які беруть участь у реалізації Державного стандарту профільної середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 год / 1 кредит ЄКТС

Особливості реалізації програми: програма у повній мірі враховує специфіку соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі та передбачає організацію короткострокових курсів з інтенсивним графіком навчання впродовж 2 тижнів (навчальний тиждень понеділок - субота).

Теоретична складова програми реалізується через інтерактивні відеолекції, вебіари, відеоконференції тощо. Практична складова – через практикуми, навчальні тренінги, майстер-класи із використанням технологій дистанційного навчання.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу для дистанційного навчання у синхронному режимі: комп'ютерна техніка (комп'ютер, вебкамера, мікрофон або ноутбук), доступ до швидкісного інтернету, дистанційна платформа інституту як суб'єкта підвищення кваліфікації, програмне забезпечення для проведення відеоконференцій.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна, дистанційна у синхронному режимі (онлайн).

Навчальні заняття в синхронному режимі при дистанційній формі навчання проводяться з використанням спеціального програмного забезпечення для проведення вебконференцій з обов'язковою участю слухачів.

У разі вимкнення електроенергії або інших об'єктивних причин, які унеможливають підключення слухача до занять у синхронному режимі, за його запитом буде надана можливість переглянути відеозапис заняття.

Мета підвищення кваліфікації: удосконалення професійного інструментарію педагогів щодо реалізації завдань Державного стандарту профільної середньої освіти (соціальна і здоров'язбережувальна галузь); розвиток здатності формувати у здобувачів освіти ціннісні орієнтири раціонального споживача, навички фінансової грамотності та екологічної відповідальності в умовах сучасних ринкових викликів.

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити знання педагогів щодо оновленого змісту Державного стандарту профільної середньої освіти в розрізі соціальної і здоров'язбережувальної галузі, зокрема в частині формування «споживчого інтелекту» та фінансової автономії учнів;
- навчити вчителів використовувати прийоми медіаграмотності для деконструкції рекламних маніпуляцій та маркетингових стратегій, що дозволить учням робити свідомий, а не нав'язаний ринком вибір;
- ознайомити учасників із концепціями Zero Waste та циркулярної економіки, а також надати методичні рекомендації щодо формування у здобувачів освіти звички оцінювати «екологічний слід» товарів та послуг;
- підготувати педагогів до створення та проведення практичних занять з використанням активних методів (ділові ігри, соціальні проекти,

імітаційне моделювання), що сприяють трансформації теоретичних знань про раціональне споживання у стійкі життєві навички учнів.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- В2 Здоров'язбережувальна компетентність (В2.3., В2.4.);
- Г2 Організаційна компетентність (Г2.1., Г2.2., Г2.3.).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- організація освітнього процесу в старшій школі відповідно до стандартів профільної середньої освіти та практичного впровадження положень Типової освітньої програми для 10–12 класів;
- створення робочих навчальних програм на основі модельних програми, адаптуючи зміст (економічні, етичні та екологічні аспекти споживання) до запитів профільного навчання;
- викладання курсу «Культура споживання» на основному та поглибленому рівнях, використовуючи міжпредметну інтеграцію (поєднання знань з правознавства, економіки, екології та математики) для формування цілісної споживчої культури учнів;
- розробка методичних матеріалів, що вчать учнів критично оцінювати пропозиції сучасного ринку та розрізняти власні потреби й нав'язані бажання;
- проектування та успішна апробація сценаріїв ділових ігор, тренінгів або соціальних проєктів, спрямованих на закріплення патернів раціональної та відповідальної поведінки споживача;
- застосування спеціалізованих цифрових інструментів у навчальному процесі.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.

Система оцінювання побудована на компетентнісному підході та передбачає не лише на перевірку теоретичних знань, а й на оцінювання здатності застосовувати здобуті знання на практиці. Результати навчання за програмою оцінюватимуться за **бальною** шкалою.

Інструментарій оцінювання результатів навчання:

- **тестування** (за 75% правильних відповідей слухач/слухачка отримує сертифікат про підвищення кваліфікації обсягом 30 годин/1 кредит ЄКТС);
- **рефлексія** якості навчання за програмою курсу (Google-форма).

Документ про підвищення кваліфікації: за результатами виконання програми педагогічним працівникам видається **сертифікат**, технічний опис, дизайн, спосіб виготовлення, порядок видачі якого відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами).

Вартість: 470 гривень.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні заняття, спрямовані на розкриття стратегічних орієнтирів фінансової просвіти в контексті побудови культури споживання. Учасники аналізуватимуть сучасні продукти крізь призму вигоди та безпеки для споживача, а також братимуть участь у дискусіях щодо етичних дилем сучасного підприємництва та концепції сталого споживання.

Особливістю практичних занять є виконання завдань для формування методичної бази для виховання екологічно відповідального споживача, який орієнтується на принципи повторного використання та мінімізації відходів, споживчий патріотизм (підтримка локальних виробників як елемент економічної безпеки): виконання міні досліджень «Збір даних про власне споживання», «Екологічний слід», «Економія ресурсів» тощо; аналіз контенту реклами, вивчення фінансових застосунків (додатків) для бюджетування, виконання «Кейс-вправ» з використання програм для порівняння цін тощо; дискусійне обговорення етичних дилем споживання та моральних аспектів реклами; розгляд прикладів конкретних компаній, аналіз стратегій маркетингу впливу та наслідків імпульсивних покупок тощо.

Самостійна робота передбачає додаткове індивідуальне опрацювання Державного стандарту профільної середньої освіти, підготовку тексту-рефлексії (до 500 слів) на тему: «Як реалізація засад фінансової грамотності змінить споживчу поведінку випускника академічного ліцею».

Підсумковими заходами є: комплексне тестування з питань курсу; самооцінювання через Google-форми для рефлексії над рівнем сформованості власних фінансових та педагогічних компетентностей.

Зміст програми складається з 4 модулів та 10 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 30 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 30 балів. Прохідний бал – 23 бали. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 11 год – лекційні заняття, 12 год – практична робота, 5 год – самостійна робота, 2 год – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ					

Тема 1.1. Засади Державного стандарту профільної середньої освіти. Реалізація концептуальних засад соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі («Підприємництво та фінансова грамотність») на 2025-2030 роки	2		1		3
Тема 1.2. Типова освітня програма для академічних ліцеїв. Зміст та структура модельної навчальної програми курсу «Культура споживання»	1	1	1		3
Разом за модулем 1	3	1	2		6
МОДУЛЬ 2. МОДЕЛЮВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В АКАДЕМІЧНОМУ ЛІЦЕЇ					
Тема 2.1. Модельні навчальні програми математичної освітньої галузі: складники та адаптація	1	-	-	-	1
Тема 2.2. Навчальні програми: розроблення, затвердження, впровадження	1	-	-	-	1
Тема 2.3. Організація освітнього простору в академічному ліцеї	1	-	1		2
Разом за модулем 2	3	-	1	-	4
МОДУЛЬ 3. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ» ОСНОВНОГО ТА ПОГЛИБЛЕНОГО РІВНІВ У СТАРШІЙ ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ					
Тема 3.1. Особливості викладання навчальних предметів та інтегрованих курсів на основному поглибленому рівнях. Анатомія суспільства споживання: як культура речей змінює світ	1	3			4
Тема 3.2. Використання цифрових інструментів і технологій у старшій профільній школі. Свідомий споживач у глобальному світі: цифрова етика та екологічний виклик	1	3			4
Тема 3.3. Маніпуляції та вибір: психологічні стратегії споживача в епоху маркетингу	1	3			4

Разом за модулем 3	3	9			12
МОДУЛЬ 4. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ НА РІВНІ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ					
Тема 4.1. Підходи до оцінювання в старшій профільній школі	1	-	1	-	2
Тема 4.2. Інструментарій оцінювання результатів навчання	1	2	1	-	4
Разом за модулем 4	2	2	2	-	6
Підсумкові заходи				2	2
Діагностування результатів навчання				1	1
Рефлексія щодо якості навчальної програми				1	1
Усього	11	12	5	2	30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ МОДУЛЬ 1.НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Тема 1.1. Засади Державного стандарту профільної середньої освіти. Реалізація концептуальних засад соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі («Підприємництво та фінансова грамотність») на 2025-2030 роки

Ключові питання теми: зміст і структура Державного стандарту профільної середньої освіти. Базовий навчальний план профільної середньої освіти. Компетентнісний потенціал освітніх галузей та базові знання. Вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів профільної середньої освіти відповідно до освітніх галузей. Про затвердження концептуальних засад освітніх галузей та дорожньої карти реалізації концептуальних засад освітніх галузей на 2025-2030 роки. Мета, структура, очікувані результати навчання, компетентнісний потенціал соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі, міжпредметні зв'язки та підходи до реалізації освітнього процесу з 1 по 12 клас. Принципи і підходи соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі. Структура галузі. Поточний стан і виклики освітньої галузі. Рекомендації та пропозиції. Я-орієнтири соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі. Я знаю; Я розумію; Я можу; Я відчуваю; Я ціную. Реалізація наскрізних умінь у соціальній та здоров'язбережувальній освітній галузі.

Тема 1.2. Типова освітня програма для академічних ліцеїв. Зміст та структура модельної навчальної програми курсу «Культура споживання»

Ключові питання теми: Структура та зміст освітньої програми для 10-12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням. Типовий навчальний план. Обов'язкові та вибіркові освітні компоненти. Інтегровані курси (зокрема й міжгалузеві). Форми організації освітнього процесу. Кластери та профілі навчання. Змінні групи. Засади створення освітньої програми закладу освіти на основі Типової освітньої програми. Місце курсу «Культура споживання» у структурі Типової освітньої програми для академічних ліцеїв. Ключові компетентності, які формуються під час вивчення цього курсу. Реалізація вибірковості курсу (варіативний складник) та його інтеграція з іншими предметами (економіка, правознавство, громадянська освіта). Види навчальної діяльності (проекти, кейс-стаді, дискусії), які рекомендує програма для ефективного засвоєння тем. Адаптація змісту програми до потреб профільного навчання (гуманітарний, природничий або математичний профілі).

МОДУЛЬ 2. МОДЕЛЮВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В АКАДЕМІЧНОМУ ЛІЦЕЇ

Тема 2.1. Модельні навчальні програми математичної освітньої галузі: складники та адаптація

Ключові питання теми: модельні навчальні програми для обов'язкових та вибіркових компонентів. Складники модельних навчальних програм профільної середньої освіти. Вимоги до модельних навчальних програм. Модельні навчальні програми основного та поглибленого рівнів. Адаптація модельних навчальних програм до специфіки закладу освіти та профілю навчання.

Тема 2.2. Навчальні програми: розроблення, затвердження, впровадження

Ключові питання теми: навчальні програми для обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів. Розроблення навчальних програм на основі модельних / не на основі модельних. Освітній дизайн навчальної програми. Ідеї для створення навчальних програм. Затвердження та впровадження навчальних програм.

Тема 2.3. Організація освітнього простору в академічному ліцеї

Ключові питання теми: сучасні вимоги до організації освітнього простору та матеріально-технічного забезпечення в академічному ліцеї. Платформи дистанційного навчання та їхні функціональні можливості. Організація змішаного навчання: поєднання очних і дистанційних форм.

МОДУЛЬ 3. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «КУЛЬТУРА СПОЖИВАННЯ» ОСНОВНОГО ТА ПОГЛИБЛЕНОГО РІВНІВ У СТАРШІЙ ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ

Тема 3.1. Особливості викладання навчальних предметів та інтегрованих курсів на основному поглибленому рівнях. Анатомія суспільства споживання: як культура речей змінює світ

Ключові питання теми: Викладання предметів на основному та поглибленому рівнях. Особливості викладання інтегрованих курсів. Розвиток

критичного мислення через інтеграцію освітніх галузей. Командна робота педагогів у викладанні інтегрованих курсів. Учитель як фасилітатор: стратегія супроводу замість контролю. Забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти в старшій профільній школі. Сутність і особливості споживчої поведінки. Мотивації споживання (потреби, бажання, соціальний статус). Споживання як феномен та як економічна категорія. Історичний розвиток культури споживання. Зростання матеріального добробуту як причина «споживацтва». «Споживання», «споживацтво» та «надмірне споживання». Суспільство надмірного споживання - історичне коріння.

Тема 3.2. Використання цифрових інструментів і технологій у старшій профільній школі. Свідомий споживач у глобальному світі: цифрова етика та екологічний виклик

Ключові питання теми: Цифрові інструменти та їхній потенціал для профільної середньої освіти. Огляд сучасних освітніх онлайн-платформ. Створення та адаптація цифрових навчальних матеріалів для старшої профільної школи. Використання штучного інтелекту для персоналізації навчання: можливості й етичні пастки. Цифрова грамотність педагогів і здобувачів освіти. Інтернет і революція у поведінці споживачів. Соціальні мережі та вплив на споживчу культуру. Електронна комерція та маркетинг – як вони впливають на наші рішення: розширене охоплення; маркетинг впливу; контент, створюваний користувачами; зворотний зв'язок у режимі реального часу; вірусний маркетинг; персоналізовані рекомендації. Споживча культура та формування ідентичності. «Самопочуття як товар». Культура споживання як стимул індивідуальності. Роль споживчих ритуалів. Субкультури. Ідентичність як товар. Споживча культура та її екологічні наслідки. Як збалансувати наші бажання з планетарним благополуччям. Теорія сталого розвитку. Відповідальне споживання. Правила відповідального споживання.

Тема 3.3. Маніпуляції та вибір: психологічні стратегії споживача в епоху маркетингу

Ключові питання теми: основні принципи культури споживання: усвідомленість, економність, екологічність, соціальна відповідальність, здоров'я. Поведінка споживача: що обирає; як обирає; які фактори впливають на вибір; як споживає; як змінюється у процесі та в результаті споживання. Типи культури споживання: споживання, орієнтоване на виживання; функціональне споживання; демонстративне споживання; символічне споживання; ідейне споживання; емоційне споживання. Психологічні аспекти прийняття рішень про покупки. Вирішальна роль реклами у формуванні споживчих бажань. Вплив емоцій на сприйняття і рішення споживачів. Механізм впливу реклами.

МОДУЛЬ 4. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ НА РІВНІ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Тема 4.1. Підходи до оцінювання в старшій профільній школі

Ключові питання теми: види оцінювання. Загальні критерії оцінювання обов'язкових освітніх компонентів. Специфіка оцінювання вибіркового курсів. Вибір закладом освіти власної шкали оцінювання чи системи оцінювання, визначеної законодавством. Діагностичне оцінювання: визначення стартового рівня споживчих знань (тести на знання брендів, прав споживачів, основ бюджетування). Формувальне (пріоритетне): оцінювання процесу розробки проєктів (наприклад, створення «споживчого кошика» або аналізу рекламної кампанії). Надання зворотного зв'язку без обов'язкового виставлення бала. Підсумкове: захист індивідуального кейсу (наприклад, «Мій план енергоефективності на зиму») або симуляційна гра. Загальні критерії оцінювання обов'язкових компонентів курсу. Знання та розуміння: володіння термінологією. Аналітичні навички: вміння порівнювати товари за ціною/якістю, вираховувати реальну вартість кредиту. Критичне мислення: розпізнавання маніпуляцій у маркетингу та «грінвошингу». Ціннісні орієнтири: вибір на користь сталого споживання та екологічної відповідальності.

Тема 4.2. Інструментарій оцінювання результатів навчання

Ключові питання теми: принципи й характеристики ефективного оцінювання (формуального, підсумкового тощо). Самооцінювання і взаємооцінювання здобувачів освіти. Застосування цифрових інструментів для оцінювання. Розвиток рефлексивних навичок у здобувачів профільної середньої освіти. Оцінювання в очному, дистанційному й змішаному навчанні. Характеристики ефективного оцінювання споживчої грамотності. Самооцінювання та взаємооцінювання: роль «критичного друга». Цифрові інструменти для вимірювання споживчих навичок. Розвиток рефлексивних навичок у старшокласників. Щоденник споживача: рефлексія над імпульсивними покупками (техніка «Чому я це купив?»). Метод «3-2-1»: 3 речі, які я дізнався про склад продукту; 2 речі, які змінять мою поведінку в супермаркеті; 1 запитання, яке в мене залишилося до виробника. Оцінювання в різних форматах (очне, дистанційне, змішане). Очне: рольові ігри «Покупець vs Продавець» (оцінювання навичок захисту прав споживачів у реальному часі). Дистанційне: створення відео-оглядів («Unboxing») товарів з акцентом на їхню реальну вартість та екологічність пакування. Змішане: теоретичні тести в онлайні (автоматична перевірка) + практичні кейс-стаді в аудиторії (дискусійні бали).

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань:

1. Вправа «Анатомія реклами»: оберіть будь-який рекламний ролик та проаналізуйте його за схемою:
 - Яку емоцію намагаються викликати?
 - Які тригери використано (дефіцит, соціальний доказ, авторитет)?
 - Що залишилося «за кадром» (приховані недоліки)?
2. Експеримент «Сліпа дегустація»: спробуйте порівняти два аналогічні продукти (наприклад, дорогий брендовий сік та дешевий аналог власної

- марки супермаркету). Запишіть враження до того, як дізнаєтесь ціну та бренд, і після.
- Гра «Порівняльна вигода»: відвідайте магазин (або онлайн-маркет) і порівняйте вартість товару в різних фасуваннях. Обчисліть ціну за 1 кг або 1 л. Знайдіть приклад, де більша упаковка виявляється дорожчою за дві маленькі.
 - Аудит «Слід моєї шафи»:
 - Який відсоток речей ви не одягали понад рік?
 - Скільки речей виготовлено з перероблених матеріалів або натуральних тканин?
 - Складіть план: віддати на благодійність, переробити чи продати.
 - Проект «Zero Waste день»: спробуйте прожити один день, не продукуючи сміття, що не підлягає переробці. Задokumentувати труднощі, з якими стикнулися.
 - Аналіз складу: порівняйте склади трьох популярних продуктів (наприклад, йогуртів). Знайдіть шкідливі домішки, цукрозамінники та надлишкові консерванти.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові документи

- Конституція України. Основний закон. Київ, 1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 09.12.2025).
- Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 09.12.2025).
- Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 №463-IX. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2020, № 31, ст. 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 09.12.2025).
- Державний стандарт профільної середньої освіти URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.12.2025)
- Про затвердження типової освітньої програми для 10-12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням : Наказ Міністерства освіти і науки України від 26 травня 2025 р. № 765. URL: <https://bit.ly/3ZYoaQ4> (дата звернення: 09.12.2025)

Основна література

- Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KL240265> (дата звернення 04.11.2025)

2. Про затвердження Рамки фінансових компетентностей дітей та молоді України URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-ramki-finansovih-kompetentnostej-ditej-ta-molodi-ukrayini> (дата звернення: 09.12.2025)
3. Ahuvia A., Carroll B., Yang Y. Consumer Culture Theory and Lifestyle Segmentation. *Innovative Marketing* URL: https://www.businessperspectives.org/images/pdf/applications/publishing/templates/article/assets/1770/im_en_2006_04_Ahuvia.pdf (дата звернення: 09.12.2025)
4. Higgs K. A Brief History of Consumer Culture URL: <https://thereader.mitpress.mit.edu/a-brief-history-of-consumer-culture/> (дата звернення: 09.12.2025)
5. Huang Yundong. Global Consumer Culture Positioning (GCCP): Reviews and Conceptual Framework. URL: <https://ssrn.com/abstract=2184046> або <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2184046> (дата звернення: 09.12.2025)
6. Mercadal T. Consumer Culture Theory URL: <https://www.ebsco.com/research-starters/economics/consumer-culture-theory> (дата звернення: 09.12.2025)
7. The World Counts. Impact through Awareness. URL: <https://www.theworldcounts.com/challenges/planet-earth/state-of-the-planet/number-of-consumers> (дата звернення: 09.12.2025)